

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
Всеукраїнська науково-практична конференція
«Сучасні тенденції та розвиток соціально-
економічних систем»

в межах реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Module
«Інституційні трансформації фінансової системи в епоху
цифрової економіки: досвід ЄС для України»
(Грантова Угода № 101127532).

29 квітня 2026 р.
м. Харків

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

Всеукраїнська науково-практична конференція

«Сучасні тенденції та розвиток соціально- економічних систем»

*в межах реалізації проєкту Erasmus+ Jean Monnet Module
«Інституційні трансформації фінансової системи в епоху
цифрової економіки: досвід ЄС для України»
(Грантова Угода № 101127532).*

**Секція 5. Публічне управління та економічна політика:
сучасні проблеми суспільного розвитку.**

УДК 004:35.07(438)

SMART CITY: ДОСВІД ПОЛЬЩІ

Вацьковські Казімеж Станіславович, д.е.н., проф., проф. кафедри інформатичних систем Варшавського технологічного університету «Варшавська політехніка», Польща, e-mail: kwackowski1701@gmail.com

Гордієнко Лариса Юріївна, к.е.н., доцент, доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, e-mail: gordienkolarisa@ukr.net

Останніми роками набирає популярності концепція Smart City («розумного міста»), прихильники якої вважають її ефективним інструментом для підвищення якості життя мешканців міста. Ця концепція динамічно розвивається як у галузі соціальних, так і технічних наук. У свою чергу, опоненти стверджують, що вона є джерелом дисбалансу та загострює проблеми соціальної та економічної ізоляції. Прихильники її впровадження вважають, що концепція Smart City є ефективним інструментом для покращення якості життя мешканців міст. У свою чергу, опоненти стверджують, що це є джерелом дисбалансу та загострює проблеми соціальної й економічної ізоляції [1].

Сьогодні після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року російської федерації в Україну питання розвитку публічного сектору, сфери публічного управління та адміністрування, в тому числі за рахунок впровадження технологій Smart City, набувають особливої актуальності.

Метою цієї праці є виявлення та аналіз досвіду Польщі щодо розвитку концепції Smart City, зокрема в умовах змін середовища, з подальшим розповсюдженням його з урахуванням українських реалій.

Розумне місто за визначенням, наведеним у [2], – це міська територія, де технології та збір даних розроблені для покращення якості життя її мешканців. Концепція розумного міста спрямована на підвищення якості життя мешканців за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій.

Термін «розумне місто» з'явився в академічній літературі в 1990-х роках і з роками його трактування еволюціонувало і розширилося. Такі міста, як зауважується в [3], пов'язуються в основному з інформаційними технологіями, суть яких зводиться до покращення можливості й усунення проблем міст технологічними засобами – оптимізації систем споживання, мінімізації шкідливих викидів і безвідходних технологій, підвищення ефективності систем транспорту, безпеки та якості послуг для мешканців тощо.

Еволюція концепції розумних міст зумовила появу концепції "Smart government" як елемента електронного управління та демократії [4]. Ця концепція характеризує діяльність публічних органів влади з точки зору творчого інвестування в технології разом з інноваційними стратегіями в мету формування гнучких та стійких державних структур та інфраструктури управління. Smart government трансформує надання послуг громадянам та змінює структуру управління, роблячи його більш відкритим.

Слід погодитися з думкою, висловленою в роботі [3], відповідно до якої на сьогодні визначення й бачення Smart City досі не існує. Ідея набуває різних значень у різних частинах світу, обґрунтовуючи різні політики розвитку «розумних міст», тобто моделі міст, які б дозволяли обробляти й управляти даними в режимі реального часу, що надходять від нової цифрової інфраструктури. При цьому передбачається, що громадяни сьогодення мають при собі

складний пакет гаджетів, що в мережі міста дає можливість сформувати інформаційний слід, а отже, і поведінку мешканців.

Польща, як свідчить Програма Конгресу розумних міст за 2025 р. [2], зосередилась на таких проблемах;

- Місцева влада та центральна влада. Як мудро співпрацювати?
- Черга для лайків – який оператор домінує в соціальних мережах?
- Містоутворююча роль залізничного транспорту.
- Один кадр, сотні точок даних. Як використовувати дрони в аналізі дорожнього руху та безпеки?

• Передача технологій містам.
• Постачання, безпека, співпраця – три аспекти міського порядку.
• Чи можуть міста отримати вигоду від швидкого розвитку ринку логістики електронної комерції?

• Штучний інтелект у громадському транспорті.
• Мікромобільність, макрозміни – як велосипед підтримує соціальні та кліматичні цілі.
• Правила, норми та закони у сфері просторового планування та міського транспорту.
• Готовність міста та його мешканців до катастроф та стихійних лих. Важливість надійної інфраструктури для безпечного функціонування міста.

- Інформована участь та ефективні громадські консультації.

Цікавим є досвід міст Польщі стосовно впровадження Smart City та Smart government. Наприклад, як зауважив Бартош Рожбевський, виконувач обов'язків директора Управління архітектури та просторового планування столичного міста Варшави, разом з іншими великими містами публічні службовці Варшави є піонерами в Польщі нестандартних і, донедавна, надформальних консультацій з мешканцями стосовно розробки і впровадження технологій «розумного міста». Він також підкреслив, що вже близько п'яти років мерія ширше звертається до мешканців, прагнучи залучити їх до процесу просторового планування. Однією з основних форм такої взаємодії є відвідування посадовцями територій, що будуть охоплені запланованими змін, для особистого зв'язку із зацікавленими сторонами [1].

В Україні з початку 2017 року відбувається адаптація досвіду країн ЄС (зокрема польських проєктів розвитку розумних міст) у впровадженні технологічних рішень підвищення рівня безпеки та добробуту громадян. У Польщі концепція спрямована на реалізацію інноваційних, технологічних та екологічно чистих рішень у різних вимірах: управлінні, економіці, способі життя громадян, людському капіталі, мобільності, освіті, інфраструктурі та навколишньому середовищі. При цьому, як у межах ЄС, так і в межах України громадяни займають пасивну позицію у реалізації концепції, виступаючи лише користувачами технологічних рішень, які пропонуються органами влади [5]. Тому важливо здійснювати інформування мешканців міст та ефективні громадські консультації при виборі моделей Smart City та Smart government й їхньому впровадженні.

Таким чином, впровадження технологій Smart City та Smart government в публічному секторі Польщі – це процес, який охоплює різні аспекти публічного управління, в тому числі прийняття управлінських рішень як на державному, так і місцевому рівні, надання публічних послуг тощо. За останні роки Польща досягла значного прогресу у сфері Smart City та Smart government. В той же час в цій сфері ще багато викликів і можливостей для розвитку. Вважаємо за доцільне використання європейського, в тому числі польського, досвіду.

Перелік використаних джерел:

1. Jonek-Kowalska I., Wolniak. Smart Cities in Poland. Towards sustainability and a better quality of life? URL : <https://library.oapen.org/viewer/web/viaver.html?file=/bitstream/handle/20.500.12657/96904/9781000935349.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
2. Kongres inteligentnych miast. 7 maja 2025 r. URL : www.tor-konferencje.pl.
3. Габрель, М., Косьмій, М., & Габрель, М. (2024). НЕМАТЕРІАЛЬНІ КОНТЕКСТИ В

КОНЦЕПЦІЇ «РОЗУМНОГО» МІСТА. Містобудування та територіальне планування, (86), 243–260. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2024.86.243-260>.

4. Gil Garcia J.R., Helbig N., & Ojo, A. Being smart : Emerging technologies and innovation in the public sector Government Information Quarterly. 31. 2014. 11—18.

5. Антонюк І.В., Кошова С.П. Запровадження програм smart-city у великих містах: вітчизняний та зарубіжний досвід URL : www.investplan.com.ua > pdf.

УДК 351:323.2

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ: ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ВИРІШЕННЯ

Верховодова Руслана Олександрівна*, здобувач вищої освіти 4 курсу спеціальності «Публічне управління та адміністрування», Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, verkhovodovaruslana@gmail.com

Участь громадськості у процесі формування державної політики є однією з фундаментальних засад демократичного врядування. В умовах стрімких соціально-політичних перетворень, євроінтеграційних прагнень України, безпрецедентних викликів, спричинених повномасштабним збройним конфліктом, питання вдосконалення механізмів публічних консультацій, громадського контролю, залучення інститутів громадянського суспільства до вироблення управлінських рішень набуває особливої актуальності, практичної значущості.

Сучасні демократичні системи розглядають громадську участь не як декларативний принцип, а як реальний інструмент підвищення якості, легітимності державних рішень. Широке залучення громадян сприяє більш повному врахуванню різноманітних суспільних інтересів, зменшенню ризиків ухвалення неефективних або соціально неприйнятних рішень, зміцненню взаємної довіри між владою і суспільством [1; 2].

Теоретичні, прикладні аспекти участі громадськості у формуванні державної політики висвітлені у працях низки вітчизняних і зарубіжних учених. Серед українських дослідників вагомий внесок у розробку цієї тематики зробили Л. В. Гонюкова, О. Г. Пухкал, Я. В. Бережний, Т. М. Загорська, ін. [3; 4], у роботах Гонюкової детально проаналізовано роль організацій громадянського суспільства як посередників між державою, окремими громадянами, досліджено вплив правових і організаційних умов на їх ефективність. Пухкал, Набока зосередили увагу на інституційних механізмах публічних консультацій, виявивши суперечність між нормативними вимогами, реальною практикою проведення обговорень.

На міжнародному рівні значну роль у дослідженні принципів відкритого врядування, демократичної участі відіграють напрацювання ОЕСД у рамках концепції Open Government [5]. Водночас, зважаючи на стрімкий розвиток цифрових технологій, зміну суспільних очікувань і специфіку функціонування публічного управління в умовах воєнного стану, наявні підходи потребують перегляду, осучаснення.

Мета тез – виявлення ключових проблем участі громадськості у формуванні державної політики в Україні, визначення пріоритетних напрямів їх вирішення з урахуванням сучасних викликів і кращих міжнародних практик.

В Україні нормативно-правова база участі громадян у виробленні державної політики формувалась упродовж кількох десятиліть. Базовими документами у цій сфері є Постанова Кабінету Міністрів України «Про забезпечення участі громадськості у формуванні, реалізації державної політики» № 996 від 3 листопада 2010 р., Закон України «Про звернення громадян». Документи закріпили інститути громадських рад, публічних консультацій і громадських

*Науковий керівник: к.е.н., доц., доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Мельник В. І.